

EPİLEPSİ VE SUÇ

Zekeriya KÖKREK¹ F.Nuray CANSUNAR¹ Levent ORTAKÖYLÜ¹
İbrahim BALCIOĞLU²

¹ Uzm. Dr. Adli Tıp Kurumu, İSTANBUL.

² Doç. Dr. İ.Ü.Cerrahpaşa Tıp Fakültesi, Psikiyatri Kliniği, İSTANBUL.

Özet

Bu çalışmaya 1991-1995 yılları arasında Adli Tıp Kurumu Gözlem İhtisas Dairesine gönderilerek işledikleri suçlara karşı ceza ehliyeti olup olmadığı sorulan; muayene, müşahade ve tetkikleri sonucunda "Epilepsi" tanısı almış 77 olgu alınmıştır. Bu 77 olgu çeşitli yönlerden incelenmiş konuyla ilgili literatürdeki bilgi ve bulgularla karşılaştırması yapılmıştır.

İşledikleri iddia olunan suçlara karşı ceza ehliyeti olup olmadığı sorulan "Epilepsi" tanısı konmuş 77 olgunun 74'ü erkek, 3'ü kadındır. En çok olgu 21-30 yaş grubunda (34 olgu) görülmüştür. Suç cinsleri incelendiğinde adam öldürme ve adam öldürmeye teşebbüs suçunun (66 olgu) ile ilk sırayı aldığı, 4 olgu ile irza geçme, 3 olgu ile gasp, 2 olgu ile dikkatsizlik ve tedbirsizlik nedeniyle ölüme sebebiyet, 1 olgu ile araba hırsızlığı, 1 olgu ile resmi evrakta sahtekarlık suçlarının izlediği tespit edilmiştir. Adam öldürme ve adam öldürmeye teşebbüs suçlarından sanık toplam 66 olguya ait dosya incelendiğinde olayda kullanılan suç aletininin 40 olguda bıçak, 11 olguda ateşli silah, 7 olguda balta, 3 olguda sopa, 2 olguda eşarp, ip, 1 olguda şiş olduğu görülmüş, bu aletlerin mağdurların vücuduna kaç kere ika edildikleri; mağdurların sanıklara olan yakınlıkları (akraba-komşu-arkadaş vb.) ayrı ayrı incelenmiştir. Ayrıca çalışmamızdaki 77 olguya Gözlem İhtisas Dairesi'nde çekilen EEG bulguları ile uygulanan psikolojik test sonuçları değerlendirilmiş, Epilepsi hastalığının suç esnasında ceza ehliyetini ne şekilde etkilediği her olgu için ayrı ayrı gözden geçirilerek irdelenmiştir.

Anahtar Kelime: Epilepsi, suç.

Epilepsy and crime

Abstract

This study comprises 77 cases of epilepsy as diagnosed by psychiatric examination at the Department of Psychiatric Examination of the Council of Forensic Medicine in the years 1991-1995. The cases had been refeired with the request of the evaluation of the criminal liability. The cases were evaluated with regard to various aspects with subsequent comparison with the findings of the literature on the subject.

The 77 cases refeired with the request of the evaluation of criminal liability in a given crime committed by them consisted of 74 males and 3 females. The majority of the cases (34) was observed in the age group of 21-30 years with regard to the type of the crime committed, murder and attempt of murder, occupied the first rank (66) cases, followed by rape (4 cases), seizure by violence (3 cases), accidental homicide (2 cases), diar theft (1 case) and forgery (1 cases).

Evaluating further the 66 cases of murder and attempt of murder, the instruments used in the crime were distributed as follows; knife (40 cases), firearms (11 cases), ax (7 cases), sticks (3 cases), muffler, rope in 2 cases, pike (1 case). The number of the inflictions was examined as well as the relationship between victim and the accused. Furthermore, EEG-findings of the 77 cases obtained in the Department of the Psychiatric Examination and the results of the psychological tests were evaluated. The effects of epilepsy on the criminal liability at time of the crime were discussed for each particular case.

Key Words: Epilepsy, crime.

Tarihte bilinen en eski, dünyada rastlanan en yaygın ve tıp'ın en karışık ve çok yönlü hastalıklarından biri olan epilepsi Adli Tıp yönünden de çok karışık ve çelişkilidir(1-3).

İlk defa H.Jackson, konvülsiyonların bir semptom olduğunu, bu halin, sinir dokularının arada bir olan aşırı ve düzensiz deşarjlarından ileri geldiğini söyleyerek halen geçerli olan tanımlamayı yapmıştır(5-11).

Epilepsi, olguların çok büyük bir yüzdesinde; şuur kaybı ile müterafik ve çeşitli klinik gösterilerle kendini gösteren nöbetler tarzında seyreden bir hastalıktır(2,12-14). Nöbetler klinik açıdan grand mal (büyük nöbetler), petit mal (küçük nöbetler) veya equivalent nöbetler diye tanımlanan üç temel görünüm ile kendini gösterir(2,5,6). Bazı epileptikler nöbetlerin dışında, özel bir karektere sahiptirler. Bu karekterde teesüriyette labilite, çocuklaşma, inatçılık, kavgacılık, geçimsizlik, öfke, hiddet, hipersexualite, dineaşırı bağımlılık gözlenir(2,12,15-20). Epilepsinin seyri esnasında ise bazen tipik psikoz tablosu görülebildiği gibi, demansiyel tablo ile kendisini gösteren, süreklilik taşıyan ve tedavisi mümkün olmayan epilepsi demansı adı verilen bir tabloda görülebilir(21,22).

Çeşitli klinik şekillerle karşımıza çıkan epilepsi Adli Tıp açısından da önemli bir konudur. Bu nedenle çalışmamızda Epilepsi hastalığının suç esnasında ceza ehliyetini ne şekilde etkilediği, suç türleri, suçta kullanılan aletler, olguların öğrenim durumları, medeni haller, suç işleme yaşları, sanık-mağdur ilişkisi, psikolojik test ve EEG sonuçları incelenerek tek tek irdelenmesi amaçlanmıştır.

Materyal ve Metod

Bu çalışmada 1991-1995 yılları arasında Adli Tıp Kurumu Gözlem İhtisas Dairesine gönderilen 2609 olguya ait gözlem raporları incelenerek, muayenesi, müşahedesi sonucunda "Epilepsi" tanısı konmuş 77 olgu ayrılmış ve çeşitli yönlerden incelenmiştir.

Bulgular

İncelenen 2609 gözlem raporu içinde "Epilepsi" tanısı konmuş, 77 olgu (%2.9) tespit edilmiştir.

Olguların yıllara dağılımı Şekil 1'de gösterilmiştir.

Toplam 77 olgunun 74'ü (%96.10) erkek, 3'ü (%3.89) kadındır.

En çok olgu (21-30) yaş grubunda görülmüştür. Olguların yaş gruplarına dağılımı şekil 2'de gösterilmiştir.

Eğitim durumları incelendiğinde ilkökul mezunları 38 olgu (%49.35) ile ilk sırayı aldığı gözlenmiştir (Tablo 1).

Olguların medeni durumlarına göre dağılımı ise tablo 2'de görülmektedir.

Çalışma grubunu oluşturan olguların işledikleri suç türlerine göre dağılımı yapıldığında(%50.94) ile adam öldürme suçunun ilk sırayı aldığı tespit edilmiş bunu adam öldürmeye teşebbüs, irza geçme, gasp suçunun izlediği görülmüştür (Tablo 3).

Adam öldürme ve adam öldürmeye teşebbüs suçunu işlemiş toplam 66 olgunun olayda kullandıkları aletler incelenmiş, bıçağın ilk sırayı aldığı gözlenmiştir (Tablo 4). Bir olguda mağdurun vücudunda 21 adet kesici-delici alet yarası, bir olguda da 15 adet delici alet yarası tespit edilmiştir.

Adam öldürme ve öldürmeye teşebbüs suçlarını işlemiş toplam 66 olgunun, mağdurlarla olan yakınlıkları araştırılmış Tablo 5'te gösterilmiştir.

Çalışma grubumuzdaki toplam 77 olguya uygulanmış Roschach kişilik testi ve zeka testi sonuçları Tablo 6'da, çekilen EEG sonuçları ise Tablo 7'de belirtilmiştir.

Suçun türü ve ceza ehliyeti ilişkisi ise Tablo 8'de gösterilmiştir.

Tartışma ve Sonuç

"Epileptik" olduğu iddia edilerek müşahede altına alınması istenen sanıkların sayısında her yıl artış olmaktadır. 1991 yılında 9 olgu, 1992'de 9 olgu, 1993'te 15 olgu, 1994'te 21 olgu, 1995'te 23 olgu tespit edilmiştir (Şekil 1).

Olguların %96'sı erkek, %4'ü ise kadındır (Şekil II). Bu sonuç suç işlemiş "epileptik"lerle yapılan diğer çalışmalarla da paralellik göstermektedir (23,24,25).

Suç işleme yaşının 11 yaşından itibaren başladığı, 21-30 yaş grubunda pik yaptığı, yaş ilerledikçe azaldığı 60 yaşından sonra da hiç görülmediği tespit edilmiştir (Şekil II). Bazı araştırmacılar bu sonucu biyolojik nedenlerle yorumlamış olup, suç işlemenin genellikle kuvvetli ve aktif bünyelerin eseri olduğu bu nedenle bu yaş gruplarında suç işleme oranının arttığı belirtilmiştir(5).

Epilepsi hastalarında görülebilen özel karakterin yanı sıra epilepsi hastalığına neden olan organik hadiseye bağlı olan ve çok defada hadisenin başından beri epilepsiye eşlik eden, olgusuna göre hafif ve ciddi boyutlara ulaşan zeka gerilginin olguların eğitim durumlarını etkilediği bilinmektedir (26) Bizim çalışmamızda da olguların %26'sının okur-yazar olmadığı, %50'sinin ise ilkökul mezunu olduğu tespit edilmiştir (Tablo I). Ayrıca bu olgularda işsizlik ya da iş seçiminde epilepsiyle ilgili zorunlu sınırlamalar, toplum yaşamından dışlanma, düşük iş ve evlilik oranı görülmektedir (26). Çalışmamızdaki olguların %53'ü bekarıdır (Tablo 2). Yapılan araştırmalarda epileptiklerin yarısının iş hayatında zorluklarla karşılaştıkları, diğer insanların epilepsi hakkındaki önyargılarından ve yanlış anlaşılmalardan şikayetçi oldukları, bunun iş ve aile hayatını etkilediği tespit edilmiştir (26).

Epileptiklerin işledikleri suçların başında adam öldürme, yaralama, ırza geçme, hakaret, tehdit, firar, teşhircilik gelmektedir. Karakterleri icabı çabuk hiddetlenmeleri, en ufak ve sebepsiz tartışmaları adam yaralamaya hatta öldürmeye kadar götürdükleri görülmüştür. Suçun ani işlenişi ortada gerçek bir sebep bulunmayışı, şiddet ve gazap halini gösteren delillerin oluşu olayda epileptik etkenin olduğunu düşündürmelidir (1.3). İncelediğimiz 77 olgunun %51.94'ü adam öldürme, %33,76'sı adam öldürmeye teşebbüs suçunu işlemişlerdir (Tablo 3).

Epileptiklerin işledikleri suçta genellikle taammüd görülmemektedir (3). Fevri olarak işlenen suçlarda silahlar önceden planlanan araçlar, örneğin tabanca değil de şahsın öfke anında içinde yakın çevresinde ele geçirdiği bıçak, balta, sopa vb. aletlerdir. Bizim çalışmamızda da adam öldürme ve adam öldürmeye teşebbüs suçlarından sanık olan 66 olgunun suçta kullandıkları aletler incelendiğinde %60.60'mın olayda bıçak kullandığı görülmüştür (Tablo 4)

Olayın mağdurları incelendiğinde %60.60'mın yakın akraba (anne, baba, kardeş, eş, kayınvalide, kayınpeder vb.) oldukları, %30.30'unun arkadaşı ve komşusu olduğu ancak % 6.60'sının ise tanımadığı bir kimse olduğu tespit edilmiştir (Tablo 5). Epileptiklerin konfüzyon devreleri esnasında kendi çocuğunu, annesini, babasını öldürdüğü, nöbetten açıldıktan sonra işlemiş oldukları, suçu öğrenip üzülerek intihar ettikleri bildirilmiştir(1). Epileptiklerin en çok şahsa yönelik suç işledikleri görülmüştür. Suçun önemli özelliği ise darbe adedinin fazla olmasıdır. Örneğin 15-20

balta veya bıçak darbesi ile öldürülmüş bir kimsenin katili büyük bir ihtimalle epileptiktir (1). Çalışmamızdaki bir olguda ölenin vücudunda 21 adet kesici-delici alet yarası, bir olguda ise 15 adet kesici-delici alet yarası tespit edilmiştir.

Çalışmamızdaki 77 olguya ait Rorschach kişilik testi ve zeka testi sonuçları tablo 6'da gösterilmiştir. Rorschach kişilik testinde 29 olguda epileptik kişilik özellikleri, zeka testlerinde ise 22 olguda normal zeka, 45 olguda düşük orta zeka, 3 olguda da debilite seviyesinde zeka geriliği tespit edilmiştir (Tablo 6). Vislie ve Hernikseu, epileptikler ve normal kişiler arasında yaptıkları karşılaştırmalarda epileptiklerin zeka düzeylerinin daha düşük olduğunu göstermişlerdir. Beyin hasarı göstermeyen epileptik çocukların, normal çocuklara oranla zekalarında bir düşüş görülmemiştir. Buna rağmen bir kısım epileptiğin zekasının zamanla eski keskinliğini kaybettiği bilinmektedir (5, 27).

Çalışmamızdaki 77 olgunun %89.61'inde çekilen EEG sonuçlarının epilepsiye desteklediği %10.38'inde ise normal EEG bulguları tespit edildiği görülmüştür (Tablo 7). EEG'nin epilepsi tanısında ve takibinde değerli bir inceleme yöntemi olduğu, fakat sadece EEG'ye dayanarak, epilepsi tanısı konulmaması gerektiği unutulmamalıdır (5). Herhangi bir epilepsi psikoza veya epilepsi demansı göstermeyen, epileptik karakter hususiyetlerini taşımayan epileptiklerin nöbet dışında yapımış olduğu suçlarına karşı ceza ehliyeti tamdır. Bir epilepsi nöbeti sırasında veya nöbetin önce veya sonrasında oluşan konfüzyon devresi içinde işlenen suçlara karşı kişinin ceza ehliyeti yoktur (TCK 48'nci maddesi delaletiyle TCK 46). Epileptik karakter özellikleri taşıyan bir kimse işlemiş bulunduğu suçlara karşı azaltılmış ceza ehliyetini taşır (TCK 47). Ekpilepsi psikoza ve demansında da kişinin ceza ehliyeti yoktur (TCK 46)(3). Bizim çalışmamızdaki 77 olgu ceza ehliyetleri yönünden değerlendirildiğinde; 31 olguda "Epilepsi" tanısı konmuş ancak epilepsi psikoza, demansı görülmediği, epileptik karakter özelliği taşımadığı suçu nöbeti dışında işlediği tespit edilerek ceza ehliyetinin tam olduğuna karar verilmiştir. 28 olguda Epileptik karakter özellikleri tespit edilmiş, kişinin, tahriklere karşı hiddetini frenleyememesi aşırı, ölçüsüz, şiddetli reaksiyon vermesinin tabben beklenmesi nedeni ile ceza ehliyetinin tam olmadığına karar verilerek durumunun TCK'nun 47. maddesine uyduğu belirtilmiştir. 16 olguda suçunu epilepsi nöbeti sırasında veya nöbet öncesi ve sonrası oluşan

konfüzyon devresinde işlediği tespit edilmiştir. 2 olguda ise Epilepsi psikoza tespit edilerek ceza ehliyetinin olmadığı mütalaasına varılmıştır (Tablo 8). Epileptik birisi suç işlediğinde avukatının epilepsi hastalığı nedeniyle sanığın ceza ehliyetinin olmadığını iddia etmesi sıklıkla rastlanılan bir durumdur. Eski çağlardan beri bilinen bir hastalık olan ve günümüzde de her yönüyle tanımlanmış olan Epilepsi'nin Adli Tıp açısından da önemi büyüktür.

"Epilepsi" tanısı konmuş sanıkların muayene, müşahede ve tetkiklerinin yanı sıra, sanıklara ait dava dosyalarının dikkatlice incelenmesi, sanıkların cinsiyeti, yaşı, eğitim ve medeni durumları, suçun türü, işleniş tarzı, sebebi, mağdurun-sanığa yakınlığı, suçta kullanılan alet, sanık tanık ifadeleri, dosyasında mevcut suç öncesi ve sonrasına ait tıbbi raporlar tüm olarak değerlendirilmesi kişinin ceza ehliyeti hakkında karara varılmasında önemli rol oynayacaktır.

Kaynaklar

- 1-Dinçmen, K, *Deskriptiv ve Dinamik Psikiatri, Ar Yayın Dağıtım, İst, 1981; 155-157*
- 2-Dinçmen, K, *Bir Adli Tıp Bilmecesi: Epilepsi, II. Ulusal Adli Tıp Günleri, Serbest Bildiri, Bursa, 1985*
- 3-Dinçmen, K, *Adli Psikiatri, Birlik Yayınları, İst., 1984; 81-85.*
- 4-Songar, A., *Psikiatri, Serhat Dağıtım, İstanbul, 1980: 467-494.*
- 5-Özkan, T., *Epilepsi, Bozak Basımevi, 1981; İst. (61-71), (127-134).*
- 6-Çalışkan, A., *Nöroloji, İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi Klinik Ders Kitapları, Cilt 4, İst., 1983.*
- 7-Zembülcü, N., *Sinir Sistemi Hastalıkları, Sonar Matbaası, İst., 1983; 457-492.*
- 8-Nöroloji, *İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi Yayınları, İst., 1981; 211-239.*
- 9-Merrett, H.N., *Nörology, Lea-Sebiger Pres, 1985; 253.*
- 10-Raymond, D.A., *Maurice Victor; Principles of Nörology; 1989; 249-270.*
- 11 Tiner, Ş.H., *Sinir Hastalıkları, 1944; 380-381.*
- 12-Ertekin, C., *Epilepsi, Nörolojide Fizyopatoloji ve Tedavi, İst., 1987; 507-50.*
- 13-Köknel, Ö., *Genel ve Klinik Psikiatri, Nobel Tıp Kitabevi, İst., 1989; 206-214.*
- 14-Lishman, W.A., *Organik Psychiatry the Psychological Consequences of Cerebral Disorder, 1978; 332-46.*
- 15-Öztürk, O., *Kişilik Bozuklukları, Ruh Sağlığı ve Bozuklukları, Ankara, 1988; 279-90.*
- 16-Ziyalar, A., *Psikiatrik Semiyoloji ve Medikal Psikoloji, İ.Ü. Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Psikiatri Vakfı Yayınları, İst., 1981; 310-12.*
- 17-Kaplan, H.I., *Sadock, B.J., Personality disorders Clinical Psychiatry, 1988; 279-96.*
- 18-Taylor, D.C., *Epilepsy, British Journal of Hospital Medicine 8, 1973; 187.*
- 19-Gökçe, H., *Epilepside Davranış ve Kişilik Bozukluğu, Adli Tıp Dergisi; 5(3-4), İst., 1989, 185-194.*
- 20-Köroğlu, E., *Kişilik Bozuklukları, Psikiatri DSM III R., 1989; 185-195.*
- 21-Johanthan, H.P., *Tucker, J., Personality, Intellectual deterioration and psychosis in epilepsy, Behavioral Neurology, 1978; 29-35.*
- 22-Taone, B., *Psychosis of Epilepsy. Ed. Reynolds, E.H., Trimble, M.R., Edinburg, 1981.*
- 23-Birgen, N., *Epileptik Kişilerin Suça Yatınlığı, Adalet Bakanlığı Adli Tıp Kurumu Başkanlığı, Uzmanlık Tezi, İst., 1986.*
- 24-Bilgili, M., *Davranış Bozukluğu Gösteren ve Göstermeyen Epileptiklerde suç-yaş-EEG ilişkilerinin araştırılması, Adalet Bakanlığı, Adli Tıp Kurumu Başkanlığı, Uzmanlık Tezi, İst., 1991.*
- 25-Karaduman, F., *Adli Tıp Açısından Epilepsiler, Adalet Bakanlığı Adli Tıp Kurumu Başkanlığı, Uzmanlık Tezi, İst., 1990.*
- 26-Rodin, E., *Medical and Social Prognosis in Epilepsy, Epilepsia Ast (13), 1972; 121-31.*
- 27-Reiton, R.M., *Psychological testing of epileptic patients, Handbook of Clinical Neurology, Ed., Winken, R.I., Bryn, G.W., Newyork, Vol (15), 1974; 55-576.*

Yazışma Adresi:

Doç. Dr. İbrahim Balcıoğlu
Cerrahpaşa Tıp Fak.
Psikiyatri ABD

İSTANBUL